

ВІДГУК

**офіційного опонента, доктора педагогічних наук, професора
Мозгальної Наталії Георгіївни на дисертаційне дослідження
Клим'юк Юрій-Станіслав «Формування аксіологічної компетентності
вчителя музики і хореографії на засадах інтеграційного підходу»
подане на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі
знань 01 – Освіта/Педагогіка за спеціальністю 014 Середня освіта
(Музичне мистецтво)**

1. Актуальність теми виконаної роботи та зв'язок із планами відповідних галузей науки

В умовах сучасних викликів (російська агресія, пандемія, екологічна криза тощо), особливо гостро для українського суспільства стоїть питання цінностей. У цьому контексті підготовка майбутніх вчителя музики і хореографії у закладах вищої освіти набуває пріоритетності та потребує глибокого осмислення для пошуку напрямків її практичної реалізації, одним з яких є впровадження в освітній процес інтеграційного підходу. З цих позицій, дисертаційне дослідження Клим'юка Юрія-Станіслава є актуальним і своєчасним, адже присвячене вирішенню важливого завдання щодо формування аксіологічної компетентності вчителя музики і хореографії на засадах інтеграційного підходу, має теоретичне й практичне значення для теорії й методики підготовки фахівців мистецької галузі. За свідченням самого автора «глобальність цієї проблеми вимагає впровадження в систему фахового навчання студентів основних етичних понять та моральних категорій, які віддзеркалюють загальнолюдські та національні цінності» (с.21).

Актуальність порушеної автором проблеми вимагала виявлення суперечностей, які наразі існують у мистецько-педагогічній освіті, а саме між: широким застосування поняття «аксіологічна компетентність» у педагогічній лексиці та недостатнім обґрунтуванням її сутності, змісту та структури у сфері хореографічної освіти; нагальною потребою у підготовці педагога-хореографа, здатного до інновацій у відповідності з пріоритетами мистецької освіти та реальним рівнем випускників ВНЗ; важливістю формування інноваційного потенціалу педагога-хореографа в умовах модернізації мистецької освіти та відсутністю визначених критеріїв його оцінювання. Необхідність подолання окреслених суперечностей, ще раз підкреслила актуальність проблеми (с.24).

З огляду на сказане, констатуємо, що Клим'юк Юрій-Станіслав повно та вичерпно обґрунтовує актуальність теми дослідження; проблема його наукового пошуку є значущою та заслуговує на схвалення. Її теоретична та практична своєчасність визначила беззаперечність актуальності дисертаційної роботи.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

На доказ актуальності дослідження слід додати той факт, що робота виконувалась в межах плану науково-дослідної роботи кафедри фортепіанного виконавства і педагогіки мистецтва Інституту мистецтв Українського державного університету імені Михайла Драгоманова «Зміст, форми і методи фахової підготовки здобувачів вищої мистецької освіти». Тему дисертації затверджено Вченою радою Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (протокол №7 від 27 січня 2022 р.)

3. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Аналіз змісту дисертації і публікацій Клим'юка Юрія-Станіслава є підставою для висновку про наукову достовірність та обґрунтованість викладених автором результатів дослідження. Зміст кваліфікаційної роботи відповідає заявленій проблематиці. Для досягнення поставленої мети у роботі поступово, виважено та переконливо були вирішені п'ять поставлених завдань.

Одержанню достовірних і обґрунтованих результатів сприяло застосування відібраних автором методологічних підходів дослідницького пошуку, а саме: компетентнісний – надає орієнтири у конструюванні власного змісту навчання та набуття ключових, загальних і спеціальних хореографічних компетенцій; аксіологічний – спрямовує на ціннісне осмислення еволюційних процесів в хореографічному мистецтві; синергетичний – дозволяє об'єднати в ціле теоретичні та практичні складові підготовки вчителів музики та хореографії; культурологічний – передбачає включення у зміст освіти культурних цінностей, прийняття суб'єктами навчального процесу національних і світових культурних надбань людства; інтеграційний – забезпечує дидактичну ефективність освітнього процесу та допомагає усунути дублювання інформації. Кожен з визначених підходів забезпечує інтегративно-мистецький спектр дій, які характеризуються практичною цінністю ідей, художніми якостями змісту, а також урахуванням музично-хореографічних інтересів студентів, їх ціннісних орієнтацій, творчих потенцій та потреб.

Вірогідність сформульованих у дисертації висновків, зумовлена комплексним підходом до розкриття предмета дослідження, експериментальною перевіркою теоретичних положень, розробленням на цій основі організаційно-методичної моделі та відповідної методики формування аксіологічної компетентності вчителя музики і хореографії на засадах інтеграційного підходу, що вказує на завершений дослідницький цикл.

4. Наукова новизна отриманих результатів

Новизна отриманих полягає в тому, що вперше: здійснено цілісний аналіз проблеми формування аксіологічної компетентності вчителя музики і хореографії на засадах інтеграційного підходу; визначено педагогічні принципи (культуровідповідності, пізнавальної активності, емпатійності,

комунікативності, творчої ініціативи, моделювання художнього пізнання); обґрунтовано педагогічні умови формування аксіологічної компетентності майбутніх учителів хореографії в процесі фахової підготовки у вищому педагогічному закладі (інтеграція змісту фахової підготовки майбутніх учителів хореографії; створення та використання творчих проєктів у процесі навчання, спрямованих на формування професійної компетентності майбутніх учителів хореографії; розроблено авторську організаційно-методичну модель, що складається з концептуально-цільового, змістово-організаційного, методичного, результативно-прогностичного блоків; розроблено компоненти, схарактеризовано критерії з відповідними показниками (мотиваційно-цільовий, когнітивно-аргументований, інтерпретаційно-творчий, рефлексивно-результативний), описано якісні характеристики рівнів (репродуктивний, конструктивний, креативний) для оцінювання аксіологічної компетентності майбутніх вчителів музики і хореографії; доповнено наукові уявлення щодо сутності поняття «аксіологічна компетентність вчителя музики і хореографії»; обґрунтовано інтегративно-творчий потенціал хореографічних дисциплін для її формування у процесі фахової підготовки.

5. Практичне значення одержаних результатів

Основні положення, викладені в дисертації, можуть стати науковою основою для удосконалення процесу підготовки майбутніх вчителів музики і хореографії; оновлення та розроблення нових освітніх програм фахової підготовки майбутніх вчителів музики і хореографії; збагачення змісту нормативних та вибіркового компонент освітньо-професійних програм на основі розробленої методики, форм і методів навчання, систематизації досвіду видатних педагогів-хореографів; підвищення кваліфікації та вдосконалення професійної майстерності викладачів музики і хореографії.

6. Оцінка змісту дисертації та її завершеність

Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків і літератури до кожного розділу, загальних висновків та додатків. Загальний обсяг роботи становить 207 сторінок. Вона побудована на сучасних дослідженнях та концептуальних положеннях зарубіжних і вітчизняних вчених. Аналіз категорійного поля, що окреслює фахову підготовку майбутніх вчителів музики і хореографії на засадах інтеграційного підходу, дав можливість автору конкретизувати той контекст розгляду основних підходів, а відповідно й понять, опертя на які забезпечує цілісне розуміння сутності аксіологічної компетентності вчителя музики і хореографії.

У вступі окреслено актуальність обраної проблематики, коректно сформульовано мету, об'єкт, предмет та завдання дослідження, наведено перелік використаних методів, розкрито наукову новизну та практичне значення проведеного дослідження, відомості про апробацію результатів.

У першому розділі «Теоретичні засади формування аксіологічної компетентності вчителя музики і хореографії» на основі аналізу наукових джерел естетико-філософського (с.30-37) та психолого-педагогічного

спрямування (с.39-45) розглядається феномен «аксіологічна компетентність» і можливість його формування в системі музично-хореографічної освіти. Автором запропоновано робоче визначення поняття «аксіологічна компетентність вчителя музики і хореографії як комплекс когнітивних, орієнтаційних і операційних елементів професійної діяльності, який засновується на позитивних аксіологічних орієнтаціях особистості і дозволяє творчо інтерпретувати музичні і хореографічні твори, визначати їх морально-філософський зміст та практично використовувати отримані знання у професійній діяльності» (с.75), обґрунтовано інтегративно-творчий потенціал музичних і хореографічних дисциплін для її формування у процесі фахової підготовки (п.1.2).

Другий розділ «Методичні засади формування аксіологічної компетентності вчителя музики і хореографії» містить глибоке обґрунтування методологічних підходів (аксіологічний, компетентнісний, синергетичний, інтеграційний, культурологічний с. 95) та принципів (пізнавальної активності, емпатійності, ціннісної інтеграції, творчої ініціативи та моделювання мистецького пізнання с.107-110)

Заслуговує уваги виокремлення та обґрунтування автором дослідження педагогічних умов (насичення аксіологічним компонентом змісту навчальних програм з фахових хореографічних дисциплін, розширення мистецького тезаурусу майбутніх вчителів музики та хореографії, націленість аксіологічного компонента у фахових дисциплінах на майбутню педагогічну діяльність), дотримання яких, на думку Клим'юка Ю. С., сприятиме підвищенню результативності процесу формування аксіологічної компетентності вчителя музики і хореографії.

Грунтовний аналіз сучасного стану підготовки вчителів музики і хореографії детермінував виокремлення автором компонентів (мотиваційно-цільовий, когнітивно-аналітичний, емоційно-рефлексивний, інтерпретаційно-творчий с.113-120) аксіологічної компетентності і відповідних критеріїв (с.120-123), на основі яких уможлиблюється оцінювання стану сформованості означеної якості у студентів закладів вищої педагогічної освіти.

Ціннісною для дисертаційної роботи є спроектована автором структурно-методичної модель (с.128), що включає методологічно-розвиваючий, процесуально-змістовий, структурно-результативний блоки та увиразнює уявлення дисертанта про зміст та взаємозумовленість етапів підготовки вчителів музики і хореографії, реалізації розроблених принципів, врахування результатних показників у набутті студентами аксіологічної компетентності.

Акцентування на запропонованих педагогічних умовах засвідчує розуміння дисертантом значущості інтеграційного підходу при якому досягнення поставленої мети стає реальним.

Важливим для дисертаційної роботи є третій розділ «Дослідно-експериментальна робота з формування аксіологічної компетентності вчителя музики і хореографії», в якому Клим'юк Ю. С., представив процедуру організації, проведення, підбиття результатів педагогічного експерименту з

визначення дієвості структурно-методичної моделі та поетапної методики формування аксіологічної компетентності вчителя музики і хореографії. Дана методика реалізовувалась протягом проблемно-пізнавального, комплексно-оцінного, аналітико-моделюючого, творчо-проективного етапів з використанням різних форм (діалогічні, інтерактивні, репетиційна робота, підготовка і реалізація власних проєктів) і методів (зацікавлення, термінологічних порівнянь, стимулювання самопізнання, спонукання до взаємооцінювання та самооцінювання власних музичних і хореографічних умінь, художніх асоціацій, моделювання виконавських композицій, сюжетно-рольової гри для презентації) (п.3.2).

Слід відзначити якісно зроблену діагностику сформованості аксіологічної компетентності вчителів музики і хореографії, аналіз результатів дослідження, що представлені у значній кількості таблиць і діаграм.

Вивчення тексту дисертації Клим'юка Ю. С. та опублікованих праць дає підстави для висновку про те, що робота є результатом ґрунтовного дослідження автором процесу формування аксіологічної компетентності вчителя музики і хореографії на засадах інтеграційного підходу. Результати впровадження структурно-методичної моделі та відповідної поетапної методики можуть слугувати основою для удосконалення освітнього процесу в закладах вищої педагогічної освіти на основі реалізації запропонованих педагогічних умов.

7. Повнота викладання результатів в опублікованих працях

Основні теоретичні положення та результати дисертаційної роботи повною мірою відображені у 9 наукових публікаціях, серед яких 3 публікації у провідних фахових виданнях України, 2 – у міжнародних виданнях, 4 – праці апробаційного характеру, що свідчить про повноту викладу основних положень та результатів дисертаційного дослідження.

Представлене дисертаційне дослідження засвідчує вміння дисертанта бачити актуальні проблеми підготовки майбутніх вчителів музики і хореографії, готовність розв'язувати їх на достатньому науковому рівні. Загалом за своїм змістом і формою дисертація Клим'юка Юрія-Станіслава є завершеним самостійним дослідженням.

8. Дискусійні зауваження та пропозиції до змісту дисертації.

У цілому позитивно оцінюючи дисертаційну роботу Клим'юка Юрія-Станіслава, вважаю доцільним висловити деякі побажання та зауваження дискусійного характеру:

1. У першому розділі дисертаційної роботи представлено характеристику досліджуваного феномену, взаємозв'язок та детермінацію філософських та психолого-педагогічних поглядів і трактувань, що засвідчує увагу дисертанта до вітчизняних традицій і підходів щодо написання даного виду наукових робіт, а також до визначення особливостей організації освітнього процесу з підготовки вчителів музики і хореографії у закладах вищої освіти та визначення тих тенденцій, які стосуються забезпечення набуття студентами

аксіологічної компетентності..... Водночас запропонований масив інформації необхідно було б доповнити власними узагальненнями-міркуваннями щодо предмета аналізування.

2. У назві теми дисертації зазначений інтеграційний підхід. Бажано було б більш широко представити специфіку його дієвості при аналізі освітньо-професійних програм, відобразити в педагогічних умовах і принципах, в формах і методах екпериментального дослідження.

3. Запропонована організаційно-методична модель формування аксіологічної компетентності у процесі фахової підготовки (п.2.2., с. 128) стала підсумком дослідницьких пошуків дисертанта. Водночас її зміст і опис потребують уточнення, з огляду на значущість кожної педагогічної умови на різних етапах її реалізації моделі. Також уточнення потребує і назва самої моделі, яку потрібно зорієнтувати на інтеграційний підхід.

4. В розділі 2.2. автор акцентує важливість принципу рефлексивності для формування аксіологічної компетентності майбутніх вчителів музики і хореографії (с.110), проте він не знайшов наочного відображення ні на рис.2.2 (с.111). ні в організаційно-методичній моделі рис.2.4. (с. 128).

Висловлені зауваження певною мірою мають дискусійний характер і не зменшують загальної позитивної оцінки виконаної роботи.

9. Висновки

Проведений аналіз дисертаційної роботи Клим'юка Юрія-Станіслава «Формування аксіологічної компетентності вчителя музики і хореографії на засадах інтеграційного підходу» анотації та опублікованих праць дає підстави для висновку про те, що вона є цілісним, самостійним, завершеним дослідженням, яке за своїм науково-теоретичним рівнем, новизною у постановці та вирішенні досліджуваної проблеми, аргументованістю теоретичних положень, висновків та практичним значенням відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, пп. 6, 7, 8; Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор – Клим'юка Юрія-Станіслава заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Офіційний опонент

доктор педагогічних наук, професор,

завідувач кафедри музикознавства,

інструментальної підготовки та хореографії

Вінницького державного педагогічного університету

імені Михайла Коцюбинського

Handwritten signature of N.G. Mozgalyova

Н.Г. Мозгальова

Загальну

Назва документа

27 " 12

Вілія
Кадрів